

ՀՀ ԿԱ պետական եկամուտների կոմիտե

Հարկային և մաքսային մարմինների գանգատարկման հանձնաժողով

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ 7/4

10 փետրվարի 2017թ.

Քննարկվեց Արտակ Պողոսյանի ներկայացուցչի գանգատը ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ Արարատյան տարածաշրջանային մաքսատան պետի տեղակալի 25.11.2016թ. թիվ 422/10 որոշման դեմ:

Արտակ Պողոսյանի ներկայացուցչի գանգատում բերված փաստարկները.

25.11.2016թ. ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ Արարատյան տարածաշրջանային մաքսատան (այսուհետ՝ Մաքսատուն) պետի տեղակալի կողմից կայացվել է «Վարչական տույժ նշանակելու մասին» թիվ 422/10 որոշում (այսուհետ՝ Որոշում), որով «ՄԱՐԿՈ ԳՐՈՒՊ» ՍՊԸ (այսուհետ՝ Ընկերություն) տնօրեն Արտակ Պողոսյանը ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 169²-րդ հոդվածով ենթարկվել է վարչական պատասխանատվության՝ տուգանվելով 20.000 (քսան հազար) ՀՀ դրամի չափով:

Խախտման հիմքում դրվել է այն հանգամանքը, որ Ընկերությունը սեպտեմբեր ամսին ԵՏՄ անդամ երկրների հետ փոխադարձ առևտուր իրականացնելիս սահմանված ժամկետում չի ներկայացրել վիճակագրական հաշվետվություններ՝ այդ կերպ խախտելով ՀՀ կառավարության 23.04.2014 թվականի թիվ 447-Ն որոշման 7-րդ և 8-րդ կետերը:

Նշված նորմերի պահանջները չկատարելու հիմքով ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 169²-րդ հոդվածի համաձայն Մաքսատունը Ընկերության տնօրենին ենթարկել է վարչական պատասխանատվության:

Չհամաձայնելով Որոշմանը և նշանակված տուգանքին՝ հարկ է նշել, որ վարչական մարմինը Որոշումը կայացնելիս թույլ է տվել իրավական նորմերի պահանջների խախտում, ինչի ուժով Որոշումը անվավեր է և ենթակա է վերացման, համաձայն «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 63-րդ հոդվածի 1-ին մասի «ա» կետի:

Տվյալ պարագայում Որոշումը՝ օրենքի խախտմամբ կայացված լինելը դրսևորվում է հետևյալում:

1. Մաքսատունը Ընկերության տնօրենին պատասխանատվության է ենթարկել ՀՀ կառավարության 23.04.2014 թվականի թիվ 447-Ն որոշման պահանջները չկատարելու համար, մինչդեռ նշված որոշումն իրավական ուժ չունի: Մասնավորապես՝ կառավարության թիվ 447-Ն որոշումն ընդունվել է 23.04.2014 թվականին՝ ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 179-րդ հոդվածի հիման վրա: Մինչդեռ ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 179-րդ հոդվածը ուժը կորցրած է ճանաչվել դեռևս 17.12.2014 թվականին ընդունված և 02.01.2015 թվականին ուժի մեջ մտած «Մաքսային կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքով, որի 258-րդ հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է՝ սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելու օրվանից ուժը կորցրած ճանաչել ՀՀ 2000 թվականի հուլիսի 6-ի մաքսային օրենսգիրքը, բացառությամբ սույն օրենքի 259-րդ հոդվածով սահմանված դրույթների:

Քանի որ «Մաքսային կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքը ուժի մեջ է մտել 02.01.2015 թվականին, ուստի նույն օրվանից ՀՀ մաքսային օրենսգիրքը, այդ թվում՝ 179-րդ հոդվածը, ուժը կորցրել են: Ուստի նախկին ՀՀ մաքսային օրենսգրքի և դրա 179-րդ հոդվածի հիման վրա ընդունված իրավական ակտերը նույնպես համարվում են ուժը կորցրած, դադարում են գործելուց և չեն կարող առաջացնել որևէ իրավական հետևանք:

Տվյալ պարագայում, Մաքսատունը պետք է հաշվի առներ, որ ՀՀ կառավարության 23.04.2014 թվականի թիվ 447-Ն որոշումն իրավական ուժ չունի, ուստի դրա պահանջները չկատարելու համար անձը չի կարող ենթարկվել որևէ պատասխանատվության:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 61.1-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ նշված օրենքով նախատեսված իրավաբանական ուժ չունեցող իրավական ակտերն առ ոչինչ են և ենթակա չեն կատարման կամ կիրառման:

Այնուամենայնիվ, հարկ է նշել, որ նույնիսկ այն դեպքում, եթե ընդունենք, որ ՀՀ կառավարության 23.04.2014 թվականի թիվ 447-Ն որոշումն իրավական ուժ ունի և գործում է, միևնույն է, Մաքսատան Որոշումը դարձյալ ոչ իրավաչափ վարչական ակտ է և ենթակա է վերացման, քանի որ ընդունվել է նաև այլ օրենքների պահանջների խախտմամբ:

2. ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 169²-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ իրավաբանական անձանց, օտարերկրյա իրավաբանական անձանց՝ ՀՀ տարածքում գործող առանձնացված ստորաբաժանումների, պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, հիմնարկների պաշտոնատար անձանց, անհատ ձեռնարկատերերի կողմից պետական վիճակագրական հաշվետվությունները և պետական վիճակագրական դիտարկումներին վերաբերող այլ փաստաթղթերը չներկայացնելը կամ սահմանված կարգի խախտումով (սահմանված ժամկետների կամ ամբողջ ծավալի խախտումներով կամ աղավաղումներով) ներկայացնելը առաջացնում է նախազգուշացում կամ տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի քսանապատիկի չափով:

«Պետական վիճակագրության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի «է» կետի համաձայն՝ պետական վիճակագրություն իրականացնող մարմինը պարտավոր է պետական վիճակագրական տեղեկություններ տրամադրողներին անվճար ապահովել վիճակագրական հաշվետվությունների ձևերով և հրահանգներով, նրանց տեղյակ պահել վիճակագրական հաշվետվությունների ներկայացման ժամկետների, պարբերականության և ներկայացվող պահանջների մասին:

Նույն օրենքի 21-րդ հոդվածի համաձայն՝ պետական վիճակագրության մասին օրենսդրության խախտումը վիճակագրական տեղեկություններ տրամադրողների, ինչպես նաև պետական վիճակագրություն իրականացնող մարմնի պաշտոնատար անձանց համար առաջացնում է վարչական կամ քրեական պատասխանատվություն՝ օրենքով սահմանված կարգով:

Դիտարկումների համար անհրաժեշտ վիճակագրական հաշվետվությունները սահմանված ժամկետում չներկայացնելու դեպքում տասնհինգ օրվա ընթացքում կատարվում է գրավոր նախազգուշացում: Սահմանված ժամկետից հաշվետվությունները մեկ ամսից ավելի ուշացնելու և գրավոր նախազգուշացման ներկայացումից տասնհինգ օրվա ընթացքում հաշվետվությունը չներկայացնելու կամ սահմանված կարգի խախտումով (ոչ արժանահավատ տվյալներ, դրանց ոչ ամբողջականորեն արտացոլում և այլ աղավաղումներ) ներկայացնելու (անկախ ժամկետից) համար վիճակագրական հաշվետվություններ ներկայացնողները ենթարկվում են պատասխանատվության՝ օրենքով սահմանված կարգով /.../:

Ելնելով նշված նորմի պահանջից՝ Մաքսատունը պարտավոր էր Ընկերությանը տեղյակ պահել վիճակագրական հաշվետվությունների ներկայացման ժամկետների վերաբերյալ, ավելին՝ 15-օրյա ժամկետում գրավոր նախազգուշացնել անհրաժեշտ վիճակագրական հաշվետվությունները սահմանված ժամկետում չներկայացնելու մասին,

ապա նոր միայն դրանից հետո Ընկերության տնօրենին ենթարկել վարչական պատասխանատվության:

Մինչդեռ Մաքսատունը սահմանված ժամկետում Ընկերության ոչ տեղյակ է պահել վիճակագրական հաշվետվությունը ներկայացնելու ժամկետների մասին, և ոչ էլ 15-օրյա ժամկետում կատարել է գրավոր նախազգուշացում:

Ուստի հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ գանգատաբերը գտնում է, որ Մաքսատան Որոշումն անվավեր է և ենթակա է վերացման:

Այսպիսով, ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ բաժնի կանոններով գանգատաբերը խնդրում է վերացնել ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ Արարատյան տարածաշրջանային մաքսատան պետի տեղակալի կողմից 25.11.2016թ. կայացված «Վարչական տույժ նշանակելու մասին» թիվ 422/10 որոշումը:

ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ հարկային և մաքսային մարմինների գանգատարկման հանձնաժողովի եզրակացությունը.

ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ հարկային և մաքսային մարմինների գանգատարկման հանձնաժողովը (այսուհետ նաև՝ Հանձնաժողով), ուսումնասիրելով սույն գործին առնչվող նյութերն ու ապացույցները եկավ հետևյալ եզրակացության.

Քննարկման ընթացքում նշվեց, որ ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ Արարատյան տարածաշրջանային մաքսատան պետի տեղակալը, վերանայելով «Մարկո Գրուպ» ՍՊԸ տնօրեն Արտակ Պողոսյանի կողմից վարչական իրավախախտում կատարելու վերաբերյալ նյութերը, պարզել է, որ «Մարկո Գրուպ» ՍՊԸ կողմից սեպտեմբեր ամսին ԵՏՄ անդամ երկրների հետ փոխադարձ առևտուր իրականացնելիս չի ներկայացրել վիճակագրական հաշվետվություններ՝ համաձայն ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ նախագահի առաջին տեղակալի 18.10.2016թ. թիվ 02/7-1/112235981-16 գրության: Վիճակագրության վարման կանոնները և ապրանքների փոխադրման հաշվառման վիճակագրական ձևը սահմանված է ՀՀ կառավարության 23.04.2014թ. թիվ 447-Ն որոշմամբ: Վերջինիս 7-րդ կետը սահմանում է, որ անկախ ապրանքներ տեղափոխող տրանսպորտի տեսակից վիճակագրական ձևը լրացվում է բոլոր ապրանքների համար: Իսկ 8-րդ կետի համաձայն՝ վիճակագրական ձևը պետք է ներկայացվի ոչ ուշ քան առաքման (ստացման) ամսվան հաջորդող ամսվա 10-ը: Համաձայն սույն որոշման 10-րդ կետի՝ դիմողը պատասխանատվություն է կրում վիճակագրական ձևի ժամանակին ներկայացնելու, դրա մեջ արտացոլվող տվյալների լրիվության և հավաստիության համար՝ ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով: Այսինքն, «Մարկո Գրուպ» ՍՊԸ-ն խախտել է սահմանված կարգը, ինչն էլ հանդիսանում է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 169.2 հոդվածի խախտում: Վերջինս վարչական պատասխանատվություն է սահմանում պետական վիճակագրական դիտարկումների իրականացման համար անհրաժեշտ տվյալներ ներկայացնելու կարգը խախտելու կամ տվյալներն աղավաղելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով «ՀՀ Մաքսային կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ և ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 14-րդ, 32-րդ և 234-րդ հոդվածներով ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ Արարատյան տարածաշրջանային մաքսատան պետի տեղակալի կողմից 25.11.2016թ. կայացվել է թիվ 422/10 որոշումը, որով «Մարկո Գրուպ» ՍՊԸ տնօրեն Արտակ Պողոսյանը ենթարկվել է վարչական պատասխանատվության՝ գումարով 20.000 դրամի չափով:

Գանգատում բերված պնդումների վերաբերյալ, որ ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 179-րդ հոդվածը ուժը կորցրել է, հետևապես այդ հոդվածի հիման վրա ընդունված իրավական ակտերը նույնպես համարվում են ուժը կորցրած, հարկ է նշել հետևյալը.

«Մաքսային կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 60-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության և Միության անդամ պետությունների միջև փոխադարձ առևտրի վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած վիճակագրական տեղեկատվությունը ներկայացվում է մաքսային մարմին՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով՝ ոչ ուշ, քան ապրանքների առաքման (ստացման) ամսվան հաջորդող ամսվա 10-ը: ՀՀ կառավարության 23.04.2014թ. թիվ 447 որոշմամբ հաստատված թիվ 1 հավելվածով սահմանվել են ՀՀ և Մաքսային միության ու միասնական տնտեսական տարածքի անդամ պետությունների միջև փոխադարձ առևտրի վիճակագրության վարման կանոնները (այսուհետ՝ Կանոններ): Կանոնների 1-ին կետի համաձայն՝ կանոնները տարածվում են Մաքսային միության ու Միասնական տնտեսական տարածքի անդամ պետությունների տարածքից ՀՀ տարածք ներմուծվող ապրանքների և ՀՀ տարածքից Մաքսային միության ու Միասնական տնտեսական տարածքի անդամ պետությունների տարածք արտահանվող ապրանքների վրա: Վիճակագրական ձևը լրացվում է բոլոր ապրանքների համար՝ ՀՀ ռեզիդենտ հանդիսացող անձի կողմից, ով կնքել է գործարքը, կամ ում անունից (հանձնարարությամբ) կնքվել է այդ գործարքը, կամ ով ունի ապրանքների տիրապետման, օգտագործման և (կամ) տնօրինման իրավունք (այսուհետ՝ դիմող): Վիճակագրական ձևը ներկայացվում է դիմողի մաքսային ձևակերպումների իրականացման վայրի մաքսային մարմին ոչ ուշ, քան ապրանքների առաքման (ստացման) ամսվան հաջորդող ամսվա 10-ը: Վիճակագրական ձևը ներկայացվում է էլեկտրոնային ձևով, լրացվում է հայերեն՝ N 2 հավելվածում ներկայացված ձևին համապատասխան: Դիմողը պատասխանատվություն է կրում վիճակագրական ձևի ժամանակին ներկայացման, դրա մեջ արտացոլված տվյալների լրիվության և հավաստիության համար՝ ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով:

Օրենքի 258-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելու օրվանից ուժը կորցրած ճանաչել Հայաստանի Հանրապետության 2000 թվականի հուլիսի 6-ի մաքսային օրենսգիրքը, բացառությամբ սույն օրենքի 259-րդ հոդվածով սահմանված դրույթների:

Օրենքի 259-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելն ընդունված՝ մաքսային օրենսդրությանը վերաբերող ՀՀ իրավական ակտերը սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո շարունակում են գործել Միության մաքսային օրենսգրքով, Միության իրավանորմատիվային հիմքը կազմող այլ իրավական ակտերով, սույն օրենքով, ինչպես նաև Պայմանագրով սահմանված դրույթներին համապատասխանող և չհակասող մասով մինչև դրանց ուժը կորցրած ճանաչելը կամ ամբողջական համապատասխանեցումը Միության մաքսային օրենսդրությանը:

Վերոգրյալից հետևում է, որ գանգատում բերված պնդումները՝ ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 179-րդ հոդվածն ուժը կորցրած լինելու վերաբերյալ, հիմնավոր չեն:

Գանգատում բերված պնդումների վերաբերյալ, որ Մաքսատունը պարտավոր էր Ընկերությանը տեղյակ պահել վիճակագրական հաշվետվությունների ներկայացման ժամկետների վերաբերյալ (հիմք՝ «Պետական վիճակագրության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ և 21-րդ հոդվածներ), ապա այդ կապակցությամբ հարկ է նշել, որ «Պետական վիճակագրության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ սույն օրենքի գործողությունը տարածվում է իրավաբանական անձանց, օտարերկրյա իրավաբանական անձանց՝ ՀՀ տարածքում գործող առանձնացված ստորաբաժանումների, անհատ ձեռնարկատերերի, պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, պետական մարմիններ չհանդիսացող պետական հիմնարկների (այսուհետ՝ պետական

